

โครงการชุมชนพอเพียง เป็นนโยบายสำคัญเร่งด่วนของรัฐบาลที่ให้มี

โครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อยกระดับชุมชน" หรือ "โครงการชุมชนพอเพียง" เพื่อจัดสรรงบประมาณโดยตรงไปยังหมู่บ้าน/ชุมชนทั่วประเทศ โดยจังหวัดนครราชสีมามีหมู่บ้าน/ชุมชนทั้งจังหวัด 1,669 หมู่บ้าน/ชุมชน (ในเขต 23 อำเภอ 28 เทศบาล) ได้รับอนุมัติเงินในปี 2552 จำนวน 319 หมู่บ้าน 353 โครงการ งบประมาณ 85,581,785 บาท และในปี 2553 จำนวน 25 หมู่บ้าน 25 โครงการ งบประมาณ 6,340,560 บาท ที่เหลืออยู่ระหว่างพิจารณาอนุมัติจากสำนักงาน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีอีก 1,327 หมู่บ้าน/ชุมชน 1,493 โครงการ งบประมาณ 340,216,990 บาท

ผู้ว่าราชการจังหวัดได้มอบหมาย ว่าที่ ร.ต.ฐิตวัฒน์ เชาวลิตร รองผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานคณะทำงานติดตามประเมินผลโครงการชุมชนพอเพียงทั้งจังหวัด พบว่าหมู่บ้าน/ชุมชน ได้หยิบโครงการที่อยู่ในแผนชุมชนไปจัดทำโครงการชุมชนพอเพียงถึงร้อยละ 98 ผลที่ได้รับจากโครงการ เกิดกิจกรรมการพัฒนาชุมชน ด้านเลี้ยงสัตว์ โรงปุ๋ยชุมชน แหล่งน้ำอุปโภคบริโภค จัดซื้อเครื่องจักร/อุปกรณ์การเกษตร ส่งเสริมกลุ่มอาชีพ ผลิตรายได้ชุมชน ร้านค้าชุมชน แหล่งน้ำการเกษตร โรงสีชุมชน ปลูกพืชผัก ส่งเสริมการท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม พลังงานทดแทน ปลูกป่าชุมชน กองทุนเมล็ดพันธุ์ข้าวปลูก ส่งเสริมอาชีพประมง และซื้อเต็นท์โต๊ะเครื่องใช้บริการชุมชน ประชาชนพึงพอใจ แต่ยังมีปัญหา อุปสรรคคือ ประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการชุมชนพอเพียงไม่ชัดเจน คิดว่าเป็นเงินช่วยเหลือไม่ต้องคืนทุน ทำให้ไม่สนใจบริหารโครงการหลังเบิกจ่ายเสร็จสิ้นให้กิจกรรมต่อเนื่อง ให้ชุมชนเข้มแข็งพึ่งตนเองได้ยั่งยืนตามวัตถุประสงค์ของโครงการชุมชนพอเพียง จึงได้ฝากข้อแนะนำสำหรับ คณะทำงานของหมู่บ้าน/ชุมชน ต้องแสวงหาความรู้ฝึกทักษะการบริหารจัดการโครงการ อาทิ การพัฒนาคุณภาพสินค้า/บริการ ระบบบัญชี การวางแผนตลาด ระดมหุ้นขยายสมาชิก การบำรุงรักษาทรัพย์สิน การประชาสัมพันธ์ และประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโครงการหลังการเบิกจ่ายเงินเสร็จสิ้น โดยเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม ร่วมตั้งกฎกติกาในการใช้ประโยชน์ทรัพย์สินที่เกิดจากโครงการ จัดสรรรายได้บางส่วนเพื่อประโยชน์สาธารณะชุมชน โดยให้มิติประชาคม.

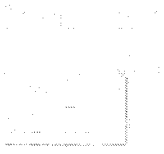
ตัวอย่างการดำเนินงานที่ดี (Best Practices) ด้านส่งเสริมอาชีพ ได้แก่ โครงการเลี้ยงไก่พันธุ์พื้นเมือง บ้านลุ่มเตย หมู่ที่ 2 ตำบลขุนทะเล อ.ลานสกา ด้านการอนุรักษ์และรักษาดิน น้ำ ป่า ได้แก่ โครงการซ่อมและสร้างฝายกักเก็บน้ำในลำห้วยปรก บ้านพริกกลา ม.6 ต.ห้วยปรก อ.ฉวาง

ข้อมูลเพิ่มเติม : ที่ทำการปกครองจังหวัดนครราชสีมา โทร. 0-7535-6133, 0-7531-0096 www.pokkrongnakhon.com

สรุปผลการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อยกระดับ

ชุมชน (ศพช.) หรือโครงการชุมชนพอเพียง ปีงบประมาณ พ.ศ.2553

จังหวัดนครศรีธรรมราช

โครงการชุมชนพอเพียง เป็นนโยบายที่สำคัญเร่งด่วนของรัฐบาลให้มี "โครงการ

เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อยกระดับชุมชนหรือ "โครงการชุมชนพอเพียง" เพื่อจัดสรรงบประมาณโดยตรงไปยังหมู่บ้าน/ชุมชนทั่วประเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาที่ตรงกับปัญหาความต้องการให้ชุมชนเข้มแข็งพึ่งตนเองได้ยั่งยืนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยจังหวัดนครศรีธรรมราชมีหมู่บ้าน/ชุมชนทั้งจังหวัด 1,669 หมู่บ้าน/ชุมชน (ในเขต 23 อำเภอ 28 เทศบาล) ได้รับอนุมัติโอนเงินในปี 2552 จำนวน 319 หมู่บ้าน 353 โครงการ งบประมาณ 85,581,785 บาท และในปี 2553 จำนวน 25 หมู่บ้าน 25 โครงการ งบประมาณ 6,340,560 บาท ที่เหลืออยู่ระหว่างพิจารณาอนุมัติจากสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีอีก 1,327 หมู่บ้าน/ชุมชน 1,493 โครงการ งบประมาณ 340,216,990 บาท

ผลการดำเนินงาน จากการตรวจติดตามประเมินผลโครงการ โดยคณะทำงานติดตามประเมินผลทั้งระดับอำเภอและจังหวัด ดังนี้

1. ด้านข้อมูลพื้นฐานลักษณะโครงการที่ได้รับอนุมัติ เรียงตามลำดับ คือ เลี้ยงสัตว์ โรงปุ๋ยชุมชน แหล่งน้ำอุปโภคบริโภค จัดซื้อเครื่องจักร/อุปกรณ์การเกษตร ส่งเสริมกลุ่มอาชีพ ผลิตน้ำดื่มชุมชน ร้านค้าชุมชน แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร โรงสีชุมชน ปลุกพืชผัก ส่งเสริมการท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม พลังงานทดแทน ปลุกป่าชุมชน กองทุนเมล็ดพันธุ์ข้าวปลูก ส่งเสริมเครื่องมือประมง และซื้อที่ดินทำไร่ เครื่องใช้ชุมชน
2. ด้านการประเมินศักยภาพของหมู่บ้าน มีแผนชุมชนและหยิบโครงการจากแผนชุมชนมาใช้รองรับโครงการชุมชนพอเพียงถึงร้อยละ 98 ของหมู่บ้านทั้งหมด
3. ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ จัดซื้อ/จ้างตรงตามเป้าหมายโครงการ โดยวิธีตกลงราคากับผู้ขายโดยตรงและเก็บหลักฐานเอกสารไว้ให้ตรวจสอบได้ แต่ส่วนใหญ่ขาดการบันทึกบัญชี ซึ่งได้แนะนำให้ดำเนินการให้ถูกต้องครบถ้วน
4. ด้านความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของโครงการชุมชนพอเพียง พบว่า ส่วนใหญ่ยังเข้าใจไม่ชัดเจน โดยเข้าใจว่าเป็นงบประมาณจ่ายขาดไม่ต้องคืนทุน เมื่อได้รับประโยชน์จากผลผลิตขณะเบิกจ่ายเงินจากโครงการแล้วส่งผลให้ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้เพียงระยะสั้นก็คิดว่าบรรลุวัตถุประสงค์ จึงไม่ค่อยให้ความสำคัญในการจัดการทรัพย์สินหรือบริหารโครงการหลังเบิกจ่าย กิจกรรมจึงขาดความต่อเนื่อง ยั่งยืน
5. ด้านศักยภาพคณะทำงานของหมู่บ้าน/ชุมชน แต่ละคณะจะมีผู้นำที่สามารถดำเนินกิจกรรมและเบิกจ่ายเงินให้เสร็จสิ้นตามโครงการได้และมีผลผลิตตรงตามเป้าหมายโครงการ แต่ยังขาดทักษะการบริหารจัดการหลังเบิกจ่ายเสร็จสิ้น ไม่กระจายบทบาทหน้าที่ตามโครงสร้างที่กำหนด ขาดการทำงานเป็นทีม
6. ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่าส่วนใหญ่ประชาชนมีส่วนร่วมในระยะแรก(จนกระทั่งโครงการได้รับผลผลิตจากการจัดซื้อ/จ้าง หลังจากนั้นสัดส่วนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโครงการให้กิจกรรมต่อเนื่องจะน้อยลง

7. ด้านผลสัมฤทธิ์ ประโยชน์และความพึงพอใจของประชาชนต่อโครงการ พบว่าส่วนใหญ่ผลผลิตโครงการที่เกิดจากขั้นตอนการจัดซื้อ/จ้าง สำเร็จเป็นรูปธรรม ประชาชนที่เข้าร่วมได้รับประโยชน์ มีความพึงพอใจในนโยบายและโครงการที่ได้รับงบประมาณ อาทิ

➢ มีการนำวิถีชีวิตดั้งเดิมของหมู่บ้าน/ชุมชน มาประยุกต์ใช้ในการจัดทำโครงการ เพื่อให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนของการพัฒนา เช่น 1) นำระบบเครือญาติมาใช้ในการกำกับดูแล ติดตาม ประสานงาน ทำความเข้าใจสร้างความร่วมมือ 2) ใช้ภูมิปัญญาหลากหลายที่มีในการทำกิจกรรม เช่น ใช้ใบยอแทนเวชภัณฑ์เลี้ยงไก่ ใช้ต้นสาคุเป็นอาหารไก่ เป็ด 3) การลงแขก ลงแรงกันทำงานโดยไม่คิดค่าแรง เช่น การผลิตปุ๋ยชีวภาพ การสร้างสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ในพื้นที่ 4) การใช้เมล็ดพันธุ์พื้นเมืองที่เหมาะสมกับท้องถิ่น เช่น พันธุ์ข้าว การปลูกปาล์วยาล 5) การรื้อฟื้นระบบชลประทานดั้งเดิม เช่น ประปาภูเขา ฝายชะลอน้ำ

➢ ประชาชน ได้นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติตน และการจัดทำ/ดำเนินโครงการ โดยเน้นการปฏิบัติงานทางสายกลางและกำหนดการพัฒนาโครงการอย่างเป็นขั้นเป็นตอน

1) เริ่มต้นจากการเรียนรู้ตัวเอง โดยอาศัยกระบวนการบัญชีครัวเรือนและแผนชุมชนในการจัดเก็บ และวิเคราะห์ข้อมูล ทำให้ชุมชนสามารถใช้เหตุผลในการคัดเลือกโครงการ

2) มีกิจกรรมที่นำไปสู่การพึ่งตนเองระดับครัวเรือนก่อน เช่น การปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ การผลิตผลิตภัณฑ์ทดแทน (น้ำยาอเนกประสงค์) แยกกันทำ รวมกลุ่มกันเรียนรู้

3) มีกระบวนการรวบรวมผลผลิตที่เหลือใช้จากครัวเรือนมารวมกลุ่มแปรรูปเพิ่มมูลค่า เช่น การแปรรูปพริก (ผลิตเครื่องแกง) โรงสีชุมชน ปุ๋ยชีวภาพ สร้างระบบไหลเวียนเศรษฐกิจในชุมชน และเชื่อมโยงกับชุมชนใกล้เคียง

4) มีการผลิตปัจจัยการผลิตภาคการเกษตรใช้เอง เช่น ปุ๋ย เมล็ดพันธุ์ข้าว

8. ด้านการบริหารจัดการสร้างความต่อเนื่องยั่งยืนของโครงการ พบว่าส่วนใหญ่ได้ลงทะเบียนทรัพย์สินและจัดทำกฎกติกาเพื่อใช้ในการบริหารจัดการ แต่มีปัญหการบังคับใช้ตามกติกาที่กำหนดไว้ เนื่องจากประชาชนขาดวินัย ไม่ให้ความสำคัญและความร่วมมือ และคณะทำงานขาดทักษะการจัดการระบบกลุ่ม การวางแผนผลิต การตลาด ระบบบัญชี การจัดสรรผลประโยชน์ การต่อยอดกิจกรรม

9. ด้านการบูรณาการสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ และการติดตามประเมินผลระดับอำเภอ/เทศบาล ทุกอำเภอมีการแต่งตั้งคณะทำงานติดตามประเมินผลระดับอำเภอ/เทศบาล มอบหมายชุดปฏิบัติการตำบล เป็นพี่เลี้ยง แนะนำการดำเนินโครงการ โดยรูปธรรมที่ภาคส่วนต่าง ๆ เข้าไปช่วยเหลือ เช่น ปกครอง ช่วยแนะนำด้านธุรการ เอกสาร การเบิกจ่าย การประชุม ประชาสัมพันธ์, สาธารณสุข ช่วยยกระดับการผลิตน้ำดื่มชุมชนให้ได้มาตรฐาน อย., เกษตร ช่วยแนะนำสูตรการผลิตปุ๋ยชีวภาพ รับรองคุณภาพ และหาตลาดโดยเชื่อมโยงกับสหกรณ์ต่าง ๆ ที่เกษตรดูแล, อบต./ทต. ช่วยเหลือด้านวิชาช่างโยธา การออกแบบ เขียนแบบแปลนการก่อสร้าง, สกว./ภาคประชาสังคม ช่วยเหลือด้านการถอดบทเรียน การทำบัญชีครัวเรือน การวิเคราะห์ข้อมูล กระบวนการแผนชุมชน, พัฒนาชุมชน ช่วยแนะนำการแปรรูป พัฒนาเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์

10.ด้านปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงในอนาคต

ปัญหา อุปสรรค

➢ **ระดับนโยบาย** มีปัญหาการบกพร่องหลักเกณฑ์การจัดทำโครงการไม่ชัดเจน ไม่ยืดหยุ่น/เปลี่ยนแปลงบ่อย มีข้อจำกัดในการเสนอโครงการที่ชุมชนไม่สามารถเสนอปัญหาจำเป็นเร่งด่วนตามความต้องการแท้จริงได้ ,แบบฟอร์มการเสนอโครงการ ไม่สมบูรณ์ ชุมชนต้องส่งข้อมูลเพิ่มเกิดความยุ่งยาก ล่าช้าในการปฏิบัติระดับพื้นที่ ,การสื่อสารประชาสัมพันธ์เข้าไม่ถึงประชาชนและขาดการสนับสนุนงบประมาณให้พื้นที่ตำบล อำเภอในการบริหารจัดการและติดตามประเมินผล

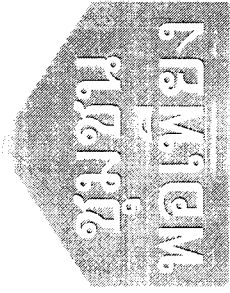
➤ **ระดับชุมชน** มีปัญหาคณะทำงานของหมู่บ้าน/ชุมชน ขาดความรู้/เข้าใจในการบริหารจัดการโครงการหลังเบิกจ่ายเสร็จสิ้น ให้ต่อเนื่องยั่งยืน การทำงานไม่กระจายบทบาทหน้าที่ ไม่เป็นทีม ,ประชาชนไม่เข้าใจวัตถุประสงค์โครงการชุมชนพอเพียงอย่างถ่องแท้ คิดว่าเป็นเงินจ่ายขาดไม่มีการตรวจสอบติดตามใด ๆ ติดค่านิยมเดิมคือการแจกจ่ายและหารเฉลี่ยรายครัวเรือน ,การไม่เคารพกฎกติกา/ข้อบังคับกลุ่ม ขาดวินัยทางการเงิน ทำให้ระบบกลุ่มไม่เข้มแข็ง กระทบต่อความยั่งยืนของโครงการ

ข้อเสนอแนะ แนวทางปรับปรุงในอนาคต

- **ระดับนโยบาย** ควรสนับสนุนงบประมาณให้พื้นที่อำเภอ/จังหวัดสำหรับการฝึกอบรมคณะทำงานหมู่บ้าน/ชุมชนและชุดปฏิบัติการตำบลที่เป็นพี่เลี้ยงก่อนดำเนินโครงการ และ งบประมาณลงพื้นที่ติดตามประเมินผล ,ควรยืดหยุ่นกรอบหลักเกณฑ์การเสนอโครงการโดยเปิดกว้างให้อิสระตามโครงการในแผนชุมชน ,ออกแบบฟอร์มที่เหมาะสมกับผู้ปฏิบัติระดับหมู่บ้าน/ชุมชน,เพิ่มการประชาสัมพันธ์สร้างความรู้/เข้าใจแก่ประชาชน และทุกภาคส่วน ให้ถึงในระดับพื้นที่มากขึ้น
- **ระดับจังหวัด** เพิ่มการประชาสัมพันธ์ภายใน เช่น นำเสนอโครงการชุมชนพอเพียงที่เป็นตัวอย่างการดำเนินงานที่ดี (Best Practices) ในที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด/อำเภอ ทุกเดือน ,นำเสนอผลสำเร็จในรูปแบบนิทรรศการย่อยในหน่วยบำบัดทุกข์ บำรุงสุข สร้างรอยยิ้มให้ประชาชน ของจังหวัด หรือหน่วยอำเภอเยี่ยมเคลื่อนที่ของอำเภอ ,การให้ความรู้ สื่อสารข้อมูลผ่านสื่อกระจายเสียง สื่อท้องถิ่น วิทยุชุมชน วัด โรงเรียน ,เผยแพร่ผ่านทางอินเทอร์เน็ต หรือจัดทำสารคดีสั้น
- **ระดับชุมชน** คณะทำงานของหมู่บ้าน/ชุมชน ต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพใน ด้านความรู้ ด้านระบบบัญชี การจัดทำกฎ กติกาข้อบังคับกลุ่ม การลงทะเบียนทรัพย์สิน/การจัดหาอุปกรณ์และการซ่อมบำรุงรักษา การแบ่งงานและกระจายบทบาทตามโครงสร้างที่กำหนด การถอดบทเรียนและประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงาน ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน ต้องสร้างความเข้าใจในวัตถุประสงค์โครงการชุมชนพอเพียงให้มีการทำกิจกรรมต่อเนื่องและยั่งยืน ต้องเพิ่มสัดส่วนการมีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการโครงการหลังการเบิกจ่ายเงินเสร็จสิ้น ร่วมกันจัดตั้งกฎกติกาในการใช้ประโยชน์ทรัพย์สินที่เกิดจากโครงการเพราะเป็นสาธารณะของทุกคนร่วมกัน การบำรุงรักษา การจัดสรรผลประโยชน์รายได้/กำไร ให้เป็นประโยชน์สาธารณะ โดยใช้มติประชาคม

ตัวอย่างการดำเนินงานที่ดี (Best Practices)

- **ด้านส่งเสริมอาชีพ** ได้แก่ โครงการเลี้ยงไก่พันธุ์พื้นเมือง บ้านลุ่มเตย หมู่ที่ 2 ตำบลขุนทะเล อ.ลานสกา สร้างรายได้เสริมให้ชุมชนประมาณ 65,000 บาท/เดือน ชาวบ้านรวมกลุ่ม มีการสมทบทุนเพิ่ม ขยายผล มีการบริหารจัดการของชุมชนที่เข้มแข็ง การมีส่วนร่วมสูง กระจายสมาชิกและการบริหารเป็นกลุ่มย่อยไปยังคุ้มบ้าน มีการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา ในการเลี้ยงไก่ที่สามารถลดต้นทุน สร้างความพอเพียงระดับครัวเรือนและชุมชนได้เป็นรูปธรรม
- **ด้านการอนุรักษ์และรักษาดิน น้ำ ป่า** ได้แก่ โครงการซ่อมและสร้างฝายกักเก็บน้ำในลำห้วยปรึก บ้านพรุชั๊กลา ม.6 ต.ห้วยปรึก อ.ฉวาง
- ผลที่ได้รับจากฝายมีทั้งผลโดยตรงที่สัมพันธ์กับเรื่องน้ำอุปโภคบริโภค กล่าวคือ ชุมชนได้มีน้ำใช้ตลอดปี บ่อน้ำต้นเริ่มมีน้ำมากขึ้น มีแหล่งน้ำดิบสำหรับผลิตน้ำประปาได้ตลอดปี มีการปล่อยพันธุ์ปลาและอนุรักษ์พันธุ์ปลา และเปิดโอกาสให้ชุมชนจับปลาครั้งใหญ่ปีละ 1 ครั้ง และผลโดยอ้อม เกิดสถานที่พักผ่อนหย่อนใจแห่งใหม่ของชุมชน เป็นที่จัดกิจกรรมประเพณีลอยกระทง เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักศึกษา กศน. ผู้สูงอายุมีกิจกรรมยามว่างเลี้ยงปลาในกระชัง ชุมชนมีอาชีพเสริมคือการปลูกผักสวนครัวและที่สำคัญชุมชนมีความมั่นใจว่ามีศักยภาพที่จะฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมในชุมชนได้

โครงการเลี้ยงไก่พันธุ์พื้นเมือง

หมู่ที่ 3 บ้านลุ่มเตย

ตำบลขุนทะเล

อำเภอลานสกา

จังหวัดนครศรีธรรมราช

จัดทำโดย : คณะทำงานติดตามประเมินผลโครงการเศรษฐกิจ

พอเพียงเพื่อยกระดับชุมชน (ศพช.)

จังหวัดนครศรีธรรมราช

จากสถานการณ์ใช้วัตถุดิบกระป๋องเมื่อปี พ.ศ.2547 ทำให้ไก่พันธุ์พื้นเมืองซึ่งถือว่าเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของชาวบ้านลุ่มเตยที่มีการเลี้ยงกันมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษต้องถูกกำจัดไป เพราะเป็นการป้องกันการแข่งขันกับไก่เนื้อและไข่ใช้วัตถุดิบ ส่งผลให้ชาวบ้านต้องซื้อไก่เนื้อและไข่ของบริษัทยักษ์ใหญ่มาบริโภค ต้องสูญเสียรายได้ไปปีละกว่า 500,000 บาท

ชาวบ้านลุ่มเตยมองเห็นสภาพปัญหาดังกล่าว และได้วิเคราะห์ร่วมกันในเวทีปรับปรุงแผนแม่บทชุมชน เสนอให้ครัวเรือนรื้อฟื้นการเลี้ยงไก่พันธุ์พื้นเมืองไว้เป็นแหล่งอาหาร ทั้งเป็นช่วงจังหวะเหมาะสมที่รัฐบาลมีโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อยกระดับชุมชน (ศพช.) หรือโครงการชุมชนพอเพียง ชาวบ้านลุ่มเตยจึงมีมติในเวทีประชาคมเสนอโครงการเลี้ยงไก่พันธุ์พื้นเมือง ได้รับการอนุมัติงบประมาณจำนวน250,000 บาท

การดำเนินงาน มีคณะกรรมการชุดหนึ่งจำนวน 15 คน ทำหน้าที่เป็นผู้จัดซื้อพันธุ์ไก่ ทำบัญชี ติดตามสนับสนุนการดำเนินงานของครัวเรือน ซึ่งกระบวนการหลัก ๆ คือ จัดซื้อพันธุ์ไก่โตเต็มวัย จำนวน 1,400 ตัว อาหาร 100 กระสอบ แจกจ่ายให้ประชาชนในหมู่บ้าน จำนวน 183 ครัวเรือน ได้รับคนละเท่า ๆ กัน คือ ไก่ 7 ตัว อาหาร 1/2 กระสอบ และมีวิธีเลี้ยง 2 แบบ คือแบบรายครัวเรือนและเลี้ยงแบบกลุ่ม(คอกรวม) 5 กลุ่ม แยกไปตามคุ้มบ้าน คณะทำงานติดตามการ

ดำเนินงานผ่านประชุมวงย่อยอย่างไม่เป็นทางการตามคุ้มบ้าน รวมทั้งการติดตามในการประชุมประจำเดือนของหมู่บ้าน

ผลที่ได้รับ เกิดการเรียนรู้ที่สำคัญในการเลี้ยงไก่โดยใช้ภูมิปัญญาที่สามารถลดต้นทุนสร้างความพอเพียง ได้แก่ การใช้ใบยอแทน

วัดขึ้นและยาปฏิชีวนะ โดยนายปัญญา เจริญลาภ บอกว่า “เดิมทีเห็นไก่ถ่ายมูลไก่เป็นสีขาวกัวไก่ตาย จึงลองใช้ใบยอสดที่ปลูกไว้บริเวณคอกไก่ให้กิน 2 วัน ไก่เริ่มมีอาการดีขึ้นและหายจากอาการนั้น” และอีกภูมิปัญญาที่น่าสนใจ คือ

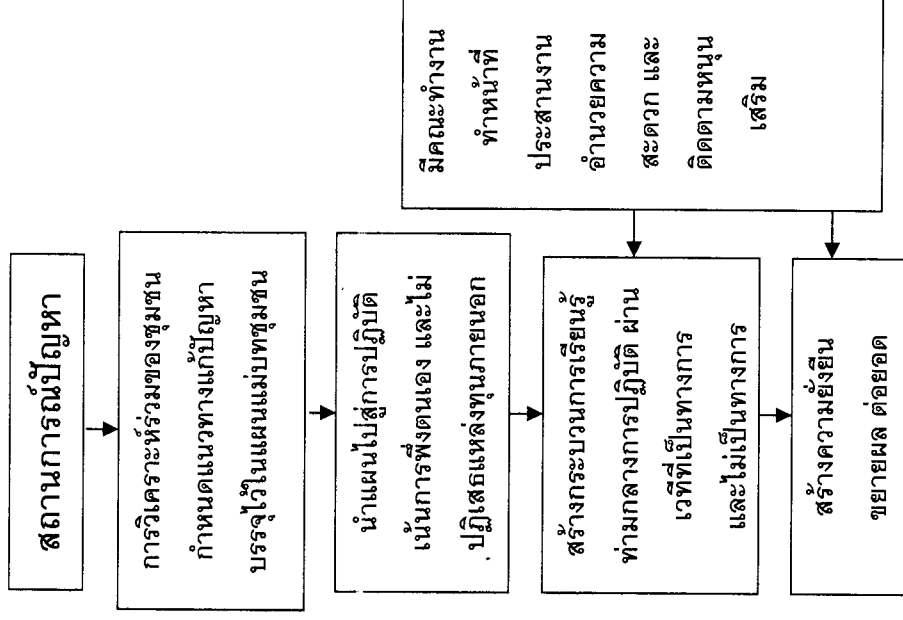
การให้ไก่กินใบตองสดเพื่อรักษาระดับอุณหภูมิในไก่ นายบุญเลิศ ศรีรักษา ประธานกลุ่มเลี้ยงไก่อีกคนหนึ่งเล่าว่า “ในฤดูร้อนไก่จะให้ผลผลิตออกไขน้อยและกินอาหารไม่ค่อยได้ จึงได้นำใบตองสด มาให้ไก่กินตลอดช่วงฤดูร้อน โดยให้เหตุผลว่า ในใบตองมีน้ำมาก (ใบตองสด) เมื่อไก่กินเป็นประจำก็จะลดความร้อนในตัวไก่ ทำให้อุณหภูมิในตัวไก่มีภาวะปกติ “ไข่ได้” มีการใช้

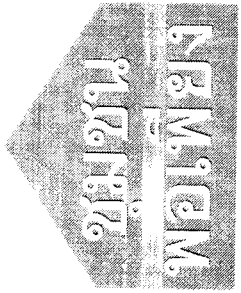
ทรัพยากรที่มีในชุมชนเป็นอาหารไก่ เช่น ตัดหญ้าสดให้ไก่กิน เคร่ง รำ ข้าวสุก เป็นการลดต้นทุนความรู้เหล่านี้ถ่ายทอดผ่านวงประชุมทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการคนบ้านลุ่มเคยจึงสามารถเลี้ยงไก่เป็นรายได้เสริมไม่ต่ำกว่า 3,000-5,000 บาท/คน/เดือน ลดรายจ่ายจากการซื้อไข่บริโภคเฉลี่ยครัวเรือนละ 150 – 300 บาท/เดือน ผลผลิตไข่สร้างรายได้ให้ชุมชนประมาณ 65,000 บาท/เดือน

นอกจากนี้ชาวลุ่มเคยยังได้คิดถึงการสร้างความยั่งยืนให้แก่วิสาหกิจโดยร้านค้าในหมู่บ้านจะไม่รับซื้อไข่ไก่จากภายนอกหมู่บ้าน แต่จะรับไข่ปลอดสารพิษจากผู้เลี้ยงในหมู่บ้านไปจำหน่ายในหมู่บ้านและหมู่บ้านใกล้เคียง และยังได้รวบรวมไข่ที่มีเชื้อไปฟักเพื่อขยายพันธุ์ต่อไป

แผนผังแสดงกระบวนการทำงาน

โครงการซ่อมและสร้างฝาย

กักเก็บน้ำ ในลำห้วยปริก

บ้านพรุชีกลา หมู่ที่ 6

ตำบลห้วยปริก อำเภอฉวาง

จังหวัดนครราชสีมา

จัดทำโดย : คณะทำงานติดตามประเมินผลโครงการเศรษฐกิจ

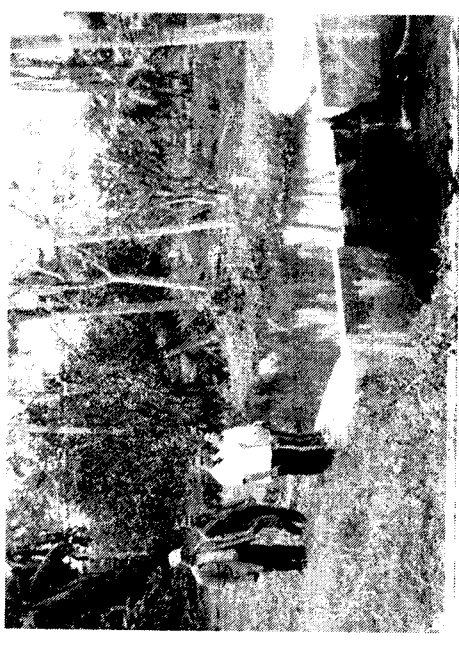
พอเพียงเพื่อยกระดับชุมชน (ศพช.)

จังหวัดนครราชสีมา

สถานการณ์ภัยแล้งที่เกิดขึ้นในหลายพื้นที่ นอกจากภาคการเกษตรจะต้องเร่งเข้ามาเยียวยาแล้ว ตัวชุมชนเองก็ต้องเท่าทันและประเมินสถานการณ์ให้ดีว่าภาวะดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อ ดำเนินชีวิตของตนอย่างไร และต้องผิงกกำลังกัน ทุกภาคส่วนดำเนินการอย่างแข็งขันจัดการกับ วิกฤตการณ์ดังกล่าว กรณีตัวอย่างที่ชุมชนดู ชื่นมาวางระบบการจัดการน้ำชุมชนที่น่าสนใจอีก พื้นที่หนึ่ง ในจังหวัดนครราชสีมาคือ บ้าน พรุชีกลา หมู่ที่ 6 ตำบลห้วยปริก อำเภอฉวาง

บ้านพรุชีกลา ตำบลห้วยปริก อำเภอฉวาง จังหวัดนครราชสีมา เป็นหมู่บ้านขนาดกลาง มีประชากรจำนวน 802 คน ปัญหาหลักที่บ้านพรุชีกลาเผชิญคือน้ำบ่อและแหล่งน้ำดิบที่ใช้สำหรับ ผลิตน้ำประปาหมู่บ้านลดปริมาณลงอย่างมาก ชุมชนจึงได้หารือกันในเวทีประชาคมถึงวิธีการ นำให้เพียงพอสำหรับการอุปโภคและบริโภคใน ชุมชน และตกลงที่จะใช้วิธีการทำฝายหมู่บ้านและ

บรรจุน้ำไว้ในแผนแม่บทชุมชน ทั้งนี้เพราะจาก การศึกษาข้อมูลการแก้ปัญหาเรื่องการจัดหาน้ำ หลายชุมชนใช้ฝายขนาดเล็กแล้วประสบ ความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ

ชุมชนจึงได้ของงบประมาณสนับสนุนจาก โครงการ SML จนสามารถดำเนินการสร้างฝาย หมู่บ้านเพื่อกักเก็บน้ำในลำห้วยปริกได้จำนวน 3 จุด และต่อมาเมื่อโครงการเสร็จธุรกิจพอเพียงเพื่อ ยกระดับชุมชน (ศพช.) หรือ โครงการชุมชน พอเพียง เปิดโอกาสให้ชุมชนเขียนโครงการ ประชาคมบ้านพรุชีกลาจึงได้เสนอโครงการสร้าง

ฝ่ายกักเก็บน้ำ ในลำห้วยปริกเพิ่มอีก 1 จุด และ
ซ่อมแซมฝายทั้ง 3 ให้ความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

โครงการสร้างฝายกักเก็บน้ำในลำห้วย
ปริก 1 จุด ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจำนวน
117,035 บาท และโครงการซ่อมฝายกักเก็บน้ำใน
ลำห้วยปริกจุดที่ 1,2 และ 3 ได้รับการสนับสนุน
งบประมาณจำนวน 132,965 เป็นโครงการ
ประเภทสนับสนุนและส่งเสริมการอนุรักษ์และ
รักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม
ศิลปวัฒนธรรม และการท่องเที่ยว

มีกลไกการดำเนินงาน 2 ชุด ประกอบด้วย
คณะกรรมการกลางมีหน้าที่ จัดซื้ออุปกรณ์
วัสดุในการก่อสร้าง ควบคุมการก่อสร้าง
ตรวจสอบการก่อสร้าง และคณะกรรมการเขต
จำนวน 9 เขต มีหน้าที่ดูแลรักษาและบำรุงฝาย
เช่น การปลูกต้นไม้ริมฝาย การเฝ้าระวังผู้ลักลอบ
จับปลาผิดวิธี และการรักษาความสะอาดบริเวณ
ฝาย การก่อสร้างและซ่อมแซมฝายจะใช้แรงงาน
ในชุมชนช่วงที่ว่างเว้นจากการทำภารกิจส่วนตัว

อย่างไรก็ตามชุมชนที่มาร่วมก่อสร้างได้ลด
ค่าแรงของตนสมทบเป็นค่าวัสดุอุปกรณ์จำนวน
8,000 บาท

ผลที่ได้รับจากการสร้างฝายมีทั้งผลโดย
ตรงที่สัมพันธ์กับเรื่องน้ำอุปโภคบริโภค กล่าวคือ
ชุมชนได้มีน้ำใช้ตลอดทั้งปี ป่อน้ำต้นเริ่มมีน้ำมาก
ขึ้น มีแหล่งน้ำดิบสำหรับผลิตน้ำประปาหมู่บ้านได้
ตลอดทั้งปี มีการปล่อยพันธุ์ปลาและอนุรักษพันธุ์
ปลา และเปิดโอกาสให้ชุมชนจับปลาครั้งใหญ่ปี
ละ 1 ครั้ง และผลโดยอ้อม เช่น เกิดสถานที่
พักผ่อนหย่อนใจแห่งใหม่ของชุมชน เป็นที่นั่งเล่น
ที่จัดกิจกรรมประเพณีลอยกระทง เป็นแหล่ง
เรียนรู้ของนักศึกษาศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน

ผู้สูงอายุมีกิจกรรมยามว่างเพียงปลาในกระชัง
ชุมชนมีอาชีพเสริมคือการค้าปลูผักสวนครัว และที่
สำคัญชุมชนมีความมั่นใจว่าพวกเขามีศักยภาพที่
จะฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมในชุมชนได้

สิ่งที่กล่าวมาทั้งหมดเป็นรูปธรรมที่ชุมชน
ลุกขึ้นมาแก้ปัญหาการขาดแคลนนํ้า ด้วยวิธีการ
ง่าย ๆ เริ่มต้นจากการกระหนักร่วมกันถึงปัญหา
ค้นหาทางออกที่สอดคล้อง อาศัยองค์ความรู้จาก
ภายนอกมาผสมผสานกับความรู้ในชุมชน ลงมือ
ทำจากเรื่องเล็ก ๆ แล้วค่อย ๆ ต่อ ยอด ขยายวง
กว้างออกไป ดึงทรัพยากรจากภายนอกมาหนุน
เสริมให้ถูกจังหวะ และปัญหาการขาดแคลนนํ้า ก็
จะสามารถคลี่คลายไปได้ด้วยพลังแห่งความ
ร่วมมือ